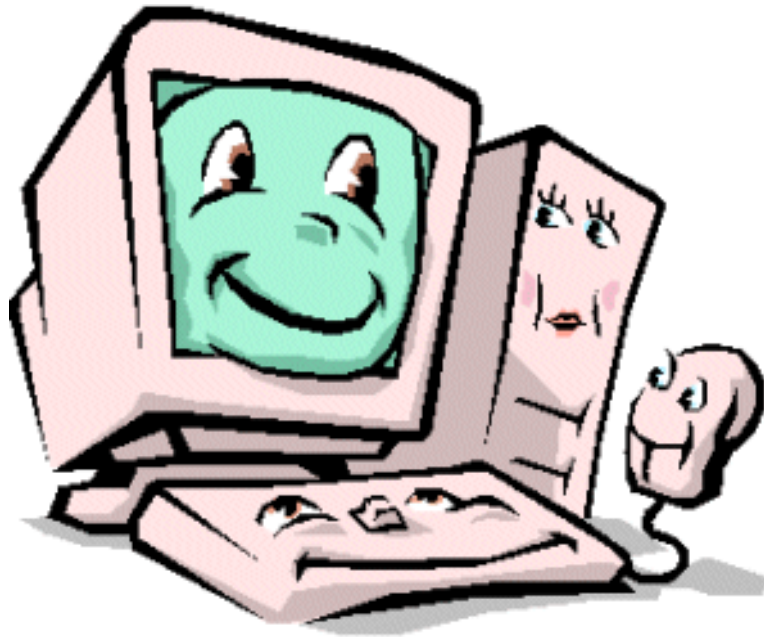

DATA CIRKEL VÅREN 2016

Med hjärta och hjärna för datafrågor!

Ledare: Birger Höglund och Sten Halvarsson

HL Databeskrivning 2016-02-10

Surfplattan onödig pryl. (PC för Alla nr 12 sid 7)

Det virtuella tangentbordet går inte att jämföra med fysiska knappar.
Har blivit mest en leksak för barn.

CD/DVD skivor

Se upp med gamla CD/DVD skivor (speciellt hembrända) har begränsad livslängd
Se till att säkerhetslagra på annat lagringsmedia eller bränn om.

Gratis kabel-TV (PC för Alla nr 12 sid 68)

Filmon Live TV erbjuder runt 500 TV kanaler. Finns som Window Store App eller
gå direkt till www.filmon.com/download

sen finns ju också SVTPlay, TV3Play, TV4Play, URPlay med flera.

Ett sätt är att köpa smartTV men det har ett dåligt användar gränssnitt.

Ett annat sätt är att ansluta en dator till TVn.

Ett tredje sätt som ger ett enkelt handhavande med fjärrkontroll är att köpa någon
av följande 3 produkter. Kräver HDMI ingång på TVn (PC för Alla nr 1 sid 38)

Chromecast 2   400kr

Nvidia Shield   1900kr

Apple TV 4   1700kr   Bäst i test

Lösenord (PC för Alla nr 1 sid 44)

Man bör byta lösenord minst en gång per år och de bör vara olika på alla
inlogningar.

Det gör att det är svårt att komma ihåg alla inloggningsnamn och lösenord.

Det finns lösenordshanterare men de har månads eller årsavgifter.

Ett av dem är www.lastpass.com (PC för Alla nr 1 sid 68)

Hämta bilder och text från webbsidor

Skärmsklippverktyg som vi tog upp på databeskrivning 2015-11-11

Nästa steg är att kunna editera text som man hämtat

www.drive.google.com hjälper till med det

Det finns också andra OCR Optical Character Recognition program.

Vi gick igenom ett www.free-ocr.com på databeskrivningen hösten 2013

Tips på nätet

www.ipnr.nu Vad har jag för ip-nummer

www.whatbrowser.org/intl/sv Vilken webbläsare har jag och är det den senaste

www.sverigeisiffror.scb.se Allt du vill veta om Sverige

www.worldometers.info/se Allt du vill veta om världen

<http://stars.chromeexperiments.com/> Guidad tur i vintergatan

www.lonelyplanet.com/best-in-travel Tips på resmål

<http://www.regeringen.se/uds-reseinformation/> Råd från UD inför utlandsresa

<https://www.vaccinationsguiden.se/vaccinationsguiden/>

Vaccinationsrekommendationer

www.openlivewriter.org Egen blogg för att t.ex. berätta om sin resa

www.vinkatten.se Vintestvinnare

HL Databeskrivning 2016-02-24

Fasta telefonen (PC för Alla nr 2 sid 20)

Post och telestyrelsen PTS rapporterar att 48% av de svenska hushållen i dag saknar fast telefon.

Billig smart mobiltelefon (PC för Alla nr 2 sid 24)

Lumia 550 med Windows 10 för 1200kr

Notebook (PC för Alla nr 2 sid 27)

Asus EeeBook E403SA-WX0002T, Bra val enligt PC för Alla för 4300kr med 4GB RAM, 64GB emmc, 14tum skärm, Windows 10

Hybriddatorer. (PC för Alla nr 2 sid 32)

Surfplatta med löstagbart tangentbord. Windows 10

Acer Aspire Switch 11V	6000kr	Bäst i test
------------------------	--------	-------------

Toshiba Satellite Click 10	4500kr	
----------------------------	--------	--

Asus Transformer Book T100HA	3800kr	
------------------------------	--------	--

HP X2 210	4500kr	
-----------	--------	--

Lenovo Miix 300	2800kr	
-----------------	--------	--

Acer har SSD därav priset.

Övriga har emmc som är en billigare långsammare variant av SSD.

Office 2016 (PC för Alla nr 2 sid 60)

Efterträdare till Office 2013. Har fått ett nytt program som heter Sway.

Powerpoint har fått ny funktion för skärminspelning för att användas i en presentation.

Diktera med rösten (PC för Alla nr 2 sid 76)

Speechlogger skriver det du säger på Svenska.

Anslut mikrofon till datorn och med webbläsaren Google Chrome gå in på

<https://speechlogger.appspot.com/>

Tips på nätet

www.nyfikengra.se Nättidning för 60-plussare

www.alltommat.se 21000 matrecept

www.saol.se Svenska Akademiens Ordlista

www.apoteksinfo.nu Apoteks information. Närmaste apotek.

Moovit är en App för att hitta kollektivtrafik i 700 städer över hela världen.

HL Databeskrivning 2016-03-09

Windows 10 (PC för Alla 2015 nr8-12)

Start menyn tillbaka

Fler alternativ till inloggning. Inställningar>Konton>Inloggningsalternativ.

Aktivitetsikon för mer alternativ av skrivbord

Cortana röststyrning

Edge webbläsare med nya möjligheter

Sway ny app ger hjälp att skapa presentationer för webben (PC för Alla 2015 nr10 sid 70)

Windows Media Center borttagen. Kan ersättas med t.ex. Kodi och VLC Player.

Prova alltid att högerklicka för att få upp alternativ.

T.ex. högerklicka Start (Windowsikonen) kan då välja t.ex. Kontrollpanelen.

Mer App/program ikoner (fyrkanter), 4 olika storlekar på Ikoner

Kan skapa nya Ikoner till Edge webbsidor och Mapper

Vad som ska visas längst ner i aktivitetsfältet bestäms i

Inställningar>System>Meddelanden och åtgärder

Aktivitetsikon 'fyrkanter på varandra' längst ner till vänster.

Visar alla öppnade fönster på ett överskådligt sätt. Kan ta ner alla fönster utom önskat genom att 'skaka' på önskat fönster. Kan skapa nya virtuella skrivbord. Kan snabbt växla mellan t.ex. privat skrivbord och arbets skrivbord

Aktivitetsikonen > högerklicka fönster som skall flyttas till nytt (virtuellt) skrivbord

Växla mellan 'virtuella' skrivborden med aktivitetsikonen

'Gamla' skrivbordets ikoner kan ändras med att högerklicka i tomt utrymme.

Edge

'Läsryn (boksymbol)' ger tydligare text.

Ikonen 3 prickar i övre högra hörnet sedan Zooma + ger större text.

'webbanteckning (pennsymbol)' skriv kommentarer direkt på webbsidan och spar undan

Start>Inställningar>Sekretess

Windows 10 vill veta allt om dig under motiveringen att det skall hjälpa Microsoft att förbättra sina produkter. Onödigt mycket. Det går att stänga av under Sekretess.

Välj vilket program som skall användas för att öppna filer.

Start>Alla appar>Windows-systemet>Standardprogram

T.ex vilket program skall öppna .jpg eller vilket program skall öppna .pdf

Alternativt högerklicka på den fil man vill öppna och välj 'öppna med'

Appar som följer med Windows 10

Start>Alla appar

Alarm och klocka

Film&TV Se på filmer som finns på datorn eller Windows Store

Foton Se på kort som finns på datorn eller Onedrive

Groove Musik Lysna på musik som finns på datorn, Onedrive eller Microsofts Groove men det senaste kostar ca 100kr/mån

Ekonomi Ekonominyheter, börskurser m.m.

E-post Kan samla alla epostkonton här

Kalender Visar din outlook- eller Google kalender

Kamera

Kartor

Kontakter

Läsare

Nyheter

OneNote

Röstinspelaren

Skype

Skanna

Sport

Windows Media Player

Väder

'Tillbehör i Windows' här finns många användbara appar t.ex. Skärmsklippverktyget se fler användbara appar under 'Windows-systemet'

Microsofts gratisprogram som går att ladda ner

'Windows Essentials' är ett paket som innehåller

-Fotogalleriet

-Windows Live Writer

-Movie Maker

-Windows Live E-post

Mobiler (Råd&Rön 2016 nr2)

Fyndpriser på gamla modeller när nya modeller kommer.

Exempel på bra mobiler med priser ner mot 2000kr.

Samsung Galaxy A3 och J5, Sony Xperia M4 AQUA, LG G4c, Motorola Moto G

HL Datacirkel 2016-04-06

Billiga Smarta Telefoner (PC för Alla nr3 sid 32)

Test av 10 prisvärda modeller

Motorola Moto G3 LTE16GB	2000kr	Bäst i test
Huawei P8 Lite Dual Sim	1800kr	Bra val
Microsoft Lumia 550	1200kr	Bra val

Gratis Antivirus

Test av 8 gratis antivirusprogram (PC för Alla nr3 sid 40)

Avira Free Antivirus Bäst i test

Bitdefender Antivirus Free Edision Bra val

Test av 4 gratis antivirusprogram (Råd&Rön nr3 sid 24)

AVG AntiVirus Free Bäst i test

Avira Free Antivirus Bra val

Skillnaden i bedömning beror på att AVG tar mycket kraft från datorn

PC för Alla har med det i sin bedömning men inte Råd&Rön som bara påpekade det.

Skydda dig mot nätfiffel (Råd&Rön nr3 sid 21)

Intrernetstiftelsen har ett antal guider om nätsäkerhet, som du kan ladda ner från www.iis.se/fakta/skydda-dig-mot-bedragare/

Spela in skärmen (PC för Alla nr3 sid 70)

'CamStudio' kan spela in till AVI videoformat det som visas på hela PC skärmen, ett fönster eller godtycklig del av skärmen. (www.laddaner.nu) Versioner med virus har förekommit på internet. Var därför försiktig. Ladda ner från säker källa.

Version 2.7.4 är 1035kB i storlek. Vid installation tacka nej till de extra program (2 st) som erbjuds. Alltså klicka inte 'Yes' eller 'Accept' på allting. Kortkommandon för Start och Stop av inspelning kan väljas under Options>Program Options>Keyboard shortcuts.

I Windows 10 finns denna funktion med och kallas 'Game DVR'

Lägg först in Xbox appen som innehåller 'Game DVR'. Kräver bra grafikkort.

Windowsknapp'Win'+G. Välj 'Ja detta är ett spel'

Röd visuell knapp eller Win+Alt+R startar inspelning

För att stoppa öppna kontrollpanelen med Win+R eller Win+Alt+R

Filen av mp4 typ hamnar i Den här datorn>Filmer>Skärmdumpar

Kan ta stillbilder med Win+Alt+PrtSc

Hitta dokument(filer) i Windows 10 (PC för Alla nr3 sid 75)

Öppna utforskaren > Klicka i sökfältet längst till höger > Klicka på Sökvertyg > Klicka på Ändrad och ange tidsperiod, ange Typ av fil, ange Storlek på fil

Tips på nätet

www.nordiskamuseet.se/aretsdagar Förklarar våra seder för olika dagar

www.google.com/culturalinstitute Gå runt på kända museer

www.se.distance.to Räknar ut avstånd mellan platser

www.tv.nu visar TV program och www.tvdags.se ger mer info om programmen

www.tripadvisor.com Inspiration för resan

www.medicinpriser.se Klicka fram till billigaste preparatet

HL Datacirkel 2016-04-20

Så kopplar du upp ditt hem (PC för Alla nr4 sid58)

Olika vägar ut på nätet

Mobilt	t.ex. Tele2 Mobile Bredband 4G max 50 Mbit/s, kostnad ca 250kr/mån, begränsad datamängd 50GB/mån
Adsl	t.ex. Telia Bredband 60 via koppartråd max 60/12 Mbit/s, kostnad ca 250kr/mån
Kabel-TV	t.ex. Comhem Bredband 100 via koax max 100/10 Mbit/s, kostnad ca 350kr/mån
Fiber	t.ex. Bredbandsbolaget Bredband 1000 max 1000/100 Mbit/s, kostnad ca 900kr/mån

Modem erhålles från operatören

Översätter operatörens signaler till standard ethernet.

Router erhålles i de flesta fall från operatören men kan också köpas separat.

Är anslutningspunkt för ditt LAN (Local Area Network)

Innehåller brandvägg och möjlighet att ansluta flera (4) ethernet sladdar, samt WiFi.

Anslutning med vanlig nätverksladd klarar upp till 100Mbit/s. Gigabit ethernet standarden klarar upp till 1000Mbit/s. Placera routern med WiFi så centralt i bostaden som möjligt.

WiFi standarden har förbättrats i flera steg. Senaste är 802.11ac som kan komma upp i 100Mbit/s. WiFi använder 2,4GHz och numer också 5GHz (Dualband). Men hastigheten påverkas av övrig kommunikation i luften. Frekvensen går i avancerade inställningar att finjustera för att förbättra överföringen.

Hur öka räckvidden i bostaden

Homeplug använder elnätet i bostaden

Repeater vidaresänder WiFi signalen

Använd kabel så långt det går. Det ger bästa förbindelsen.

Kontrollera hastigheten www.bredbandskollen.se

Skydda routern med lösenord

Översätt webbsida (PC för Alla nr4 sid72)

Använd Webbläsaren Chrome eller ladda ner tillägg till Firefox.

Högerklicka på webbsidan som skall översättas och välj 'Översätt till svenska'.

Om Chrome är inställd för Engelska ändra då till Svenska och starta om.

Ikonen 3 streck > Inställningar > Avancerat(längst ner) > Språk

Alternativt www.translate.google.com världens bästa översättningstjänst.

Picasa fotoprogram (PC för Alla nr4 sid79)

Picasa från Google läggs ner. Följande alternativ finns

Microsoft Fotogalleriet (Photo Gallery)

Studio Line www.studioline.biz

Paintnet www.laddaner.idg.se/program/paintnet

Photoshop www.adobe.se kostar 900kr

Uppdatering av Drivrutiner:

En drivrutin är ett program som kopplar ihop din dator och maskinvaran.

Varning för att vissa uppdateringar kan skada din dator.

Du bör köra Windows Update med jämna mellanrum för att alltid ha de senaste säkerhetsuppdateringarna installerade. Windows Update håller dock endast koll på uppdateringar som rör Microsofts egna program.

Det betyder att du ovetandes kan sitta och köra program eller drivrutiner som är förlegade.

Sök på "uppdatera drivrutiner":

https://www.google.se/search?sourceid=navclient&hl=sv&ie=UTF-8&rlz=1T4AURU_svSE501SE505&q=uppdatera+drivrutiner

Följande länkar kan man betrakta som säkra.

De bör ge dig hjälp och råd vid uppdatering och installation av den senaste versionen av en drivrutin för en viss programvara eller maskinvara.

PC för alla:

<http://pcforall.idg.se/2.1054/1.485199/5-smarta-program-som-haller-datorn-i-topprim>

HP:

<http://support.hp.com/se-sv/document/bwh07165>

Microsoft:

<http://windows.microsoft.com/sv-se/windows/update-drivers-recommended-links#update-drivers-recommended-links=windows-7>

Alternativa OS (Operativ System)

OS är till för att ladda ner nyttprogram och hålla ordning på dessa.

OS kan man säga är 'Ordningsman' för datorn.

OS innehåller för det mesta också ett antal nyttprogram.

När man startar en dator är det första som går igång BIOS (Basic Input/Output System). BIOS ligger inte på hårddisken utan på ett separat minne inlagt av datortillverkaren. BIOS är till för att ladda ner och starta igång OS t.ex. Windows 10.

Senare version av BIOS heter EFI eller UEFI (Unified Extensible Firmware Interface). EFI/UEFI gör det möjligt för datortillverkaren att lägga till en rad nya funktioner som det inte fanns stöd för i BIOS.

BIOS startar automatiskt igång installerat OS vid uppstart.

Om man vill tvinga datorn att stanna i BIOS och inte starta igång installerat OS skall man trycka av datortillverkaren vald F-knapp under uppstartsfasen. Brukar vara F9-F12 eller ESC. I BIOS kan man sedan bl.a. välja vilket OS man vill starta.

OS kan startas från Hårdisk, CD/DVD skiva eller USBminne.

Att starta från CD/DVD skiva eller USBminne är ett alternativ om ordinarie OS på datorns hårddisk inte vill starta. Kan då komma åt alla dokument på datorn. Det finns en mini variant av Windows XP som får plats på en CD skiva som kan hämtas från www.hirensbootcd.org/download

Linux OS är ett alternativ till Windows OS. Startades av Linus Torvalds finlandssvensk född i Helsingfors numer bosatt i USA. Ägare till varumärket Linux (symbol pingvin).

En lång rad varianter på Linux finns att tillgå. Se www.distrowatch.com. Mest använd är 'Ubuntu'. Andra stora är 'Mint' som grundar sig på 'Ubuntu' och 'Debian' som är fristående. 'Tails' är en version som inriktar sig på att inte lämna några spår på datorn, omnämnd av Edward Snowden.

I UEFI finns inlagt spärr för start av allt utom Windows 8 och 10. Detta som säkerhetskrav från Microsoft. I UEFI > System Configuration > Boot Options finns 2 parametrar. Parameter 'Legacy Support' kan ändras att tillåta äldre versioner av Windows. Parameter 'Security Boot' kan ändras att tillåta Linux OS. Men man öppnar då även upp för virus som kallas Rootkit som körs direkt efter UEFI innan Windows OS går igång. Det finns andra Rootkit som gömmer sig i drivrutiner som inte stoppas av UEFI. Man bör därför uppdatera drivrutiner endast från säkra källa.

HL Databeskrivning 2016-05-18

5 bra bärbara under 5000kr (PC för Alla nr 5 sid 32)

Acer Aspire E5-573	500GB hdd	5000kr	
Asus Eeebook E403	64GB emmc	4000kr	
HP Pavilion 15	128GB ssd	4500kr	Bra val
Levovo G50-80	128GB ssd	5000kr	Bäst i test
Toshiba Satellite Radius 14	128GB ssd	4500kr	

USB (PC för Alla nr 5 sid 52)

Olika typer av USB kontakter

TYPE A, TYPE B, MINI-A, MINI-B, MICRO-A, MICRO-B, TYPE C

Överföringshastigheten har hela tiden ökat

USB 1.0 med 12Mbit/s kom 1996

USB 2.0 med 480Mbit/s kom 2000

USB 3.0 med 5000Mbit/s kom 2008

USB 3.1 med 10000Mbit/s och den nyaste kontakten TYPE C

Periscope (PC för Alla nr 5 sid 70)

Är en app från Twitter för att direktsända allt som kameran ser på din smarta mobil eller surfplatta ut på nätet.

Kartor (PC för Alla nr 5 sid 77)

Det finns ett antal olika webbsidor med kartor att välja mellan.

www.google.com/earth Google Maps

www.google.se/maps

www.bing.com/maps Bing Maps kan ge fågelperspektiv (snett uppifrån)

www.hitta.se/kartan Hitta

<http://kartor.eniro.se/> Eniro med Sjökort mm > Historiska flygfoton

www.openstreetmap.org Icke kommersiell webbsida

<http://www.lantmateriet.se/Kartor-och-geografisk-information/Historiska-kartor/>

Installera bildvisningsprogram > Till Historiska kartor > Avancerad sökning

Mer Tips på nätet

www.sfv.se/sv/sevardheter/ Statens Fastighetsverk > Sevärdheter i Sverige

www.code.org Utbildning